

Datum

Yttrande

Adress

Diarienummer
VN-2022-50

Till
Kommunfullmäktige

**Remiss angående Motion av Magnus Olsson (SD) om familje-, klan- och gruppröstning i Malmö, STK-2022-270
VN-2022-50**

Valnämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

En motion till kommunfullmäktige av Magnus Olsson (SD) har remitterats till valnämnden för yttrande. Motionären föreslår att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt valnämnden och andra övriga berörda nämnder att utreda familjeröstning, klanröstning och gruppröstningens utbreddhet, samt förekomst i Malmö.

Valnämnden har genomfört åtgärder för att efterleva de skärpningar som vallagsutredningen har resulterat i inför allmänna val 2022. Några av dessa förändringar avser att motverka otillbörlig påverkan såsom gruppröstning. Däremot anser inte valnämnden att det bör vara nämndens uppgift att utreda förekomsten av gruppröstning, familjeröstning eller den i motionen s.k. klanröstning samt dess utbreddhet i Malmö. Valnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen med vad som anförts i ärendet.

Yttrande

Motionens huvudsakliga innehåll

Motionären refererar till rapporter från Swedish International Liberal Centre (SILC) 2014 och 2018 i vilka gruppröstning (familjeröstning) uppmärksammades i samband med allmänna val genomförda i Stockholm. Motionären refererar också till organisationen Democracy Volunteers iakttagelser av förekommen familjeröstning i Sverige vid de allmänna valen 2018.

Med syfte att undersöka utbreddhet och förekomst av familje-, klan- och gruppröstning i Malmö, föreslår motionären att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt valnämnden och andra övriga berörda nämnder att utreda familjeröstning, klanröstning och gruppröstningens utbreddhet, samt förekomst i Malmö. Motionären föreslår även att frågan utreds tillsammans med Malmö Universitet och övriga relevanta aktörer.

Gällande bestämmelser

Enligt Vallagen (2005:837) 7 kap. 3 § ska varje väljare vara ensam bakom en valskärm och själv göra i ordning sina röster där.

Att två eller flera personer samtidigt ställer sig bakom valskärmen och tillsammans gör i ordning sina röster eller diskuterar sina val bakom valskärmen benämns som gruppröstning i SOU 2021:7 samt av OSSE:s valobservationsorgan ODIHR (group voting), och är därmed inte tillåtet (förbudet mot s.k. gruppröstning). Däremot kan de väljare som på grund av funktionsnedsättning eller liknande inte själva kan göra i ordning sina röster på begäran få hjälp med detta av röstmottagarna eller någon annan person (7 kap. 3 § vallagen).

Vallagen är tydlig kring bestämmelsen att inte fler än en person ska befinna sig bakom valskärmen såvida inte väljaren behöver hjälp med anledning av funktionsnedsättning eller liknande. Enligt regeringens bedömning (SOU 2021:7) framgår tydligt av nuvarande reglering vad som gäller vid röstningen och hur ordningen i val- och röstningslokalerna ska upprätthållas.

Valnämndens bedömning

Inför allmänna val 2022 har en skärpning av vallagen inneburit att röstmottagningslokaler ytterligare säkras upp för att hindra otillåten påverkan såsom gruppröstning. För att säkerställa principen om fria och hemliga val och för att väljaren inte ska kunna utsättas för otillbörlig påverkan vid röstningen, har valnämnden inför allmänna val 2022 rekryterat extra röstmottagare i samtliga 210 vallokaler bl.a. för att säkerställa att gruppröstning inte ska förekomma. Valnämnden har därutöver riktat fokus på att motverka möjligheten att väljare kommer till vallokaler med redan iordninggjorda valkuvert. Detta bland annat genom att tydligt kontrollera att valkuvert inte får spridning utanför vallokalerna i samband med röstningen.

Röstmottagare ska också under allmänna val 2022 säkerställa att två eller flera personer inte förekommer redan vid insynsskyddat valsedelstall innan rösten ska göras i ordning bakom valskärmen; vilket ytterligare hindrar eventuell gruppröstning.

Bestämmelser om att varje väljare ska vara ensam bakom valskärmen framgår tydligt i det tryckta utbildningsmaterial/manual "Röstmottagning i vallokal" som valnämnden tillsammans med valmyndigheten har tagit fram, och som samtliga röstmottagare erhåller inför val. Denna information presenteras också för samtliga röstmottagare vid valnämndens obligatoriska utbildningar som samtliga tjänstgörande röstmottagare ska ha deltagit vid. Röstmottagare har uppmanats att rapportera de fall av försök till gruppröstning som förekommer då väljare motsätter sig uppmaning från röstmottagare.

Hela valprocessen är transparent och observatörer är välkomna att observera förfarandets alla moment. Valnämnden tar tacksamt emot observationer och rekommendationer från allmänhet liksom från alla former av observatörer.

Valnämnden fullgör de uppgifter som enligt gällande författningar ankommer på valnämnd vid genomförandet av val till riksdagen, region- och kommunfullmäktige och Europaparlamentet samt vid genomförande av folkomröstningar. Valnämnden ansvarar också för uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring i övrigt av sin verksamhet.

I sin nämndsbudget 2022 beskriver valnämnden under målområde En god organisation att valnämnden efter genomfört val ska utvärdera förekomsten av gruppröstning (familjeröstning) i Malmö. En sådan utvärdering ska grunda sig i de valdags- och incidentrapporter, utvärderingar, inkomna synpunkter och eventuella observatörsrapporter som kommer valnämnden tillhanda i anslutning till allmänna val 2022.

Däremot anser inte valnämnden att det bör vara nämndens uppgift att utreda förekomsten av gruppröstning, familjeröstning eller den i motionen s.k. klanröstning samt dess utbreddhet i Malmö. Valnämnden bör i stället fokusera på att inför allmänna val 2022 implementera ovan nämnda åtgärder som avser hindra gruppröstning (familjeröstning). Valnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen med vad som anförts i ärendet.

Ordförande

.....
Eva Sjöstedt
.....

Nämndsekreterare

.....
Aida Memisovska
.....

Michael Hård af Segerstad (SD) reserverar sig muntligen mot beslutet.